

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/416
Toplantı Tarihi/Sayısı : 4.7.2024/43
Karar Numarası : 2024/595
Başvuran : H. A.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Aksaray T Tipi Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu
Muhatap Adres : Aratol Mah. Bahçeli Mevkii Cezaevi Küme Evleri
No: 4/1 Merkez/AKSARAY

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın LGBTİ birey olması nedeniyle tek kişilik odada iki kişi kaldığı, odanın küçük ve fiziki imkanlarının kısıtlı olduğu, infaz ve koruma memurları tarafından tutanak tutma tehdidinde maruz kaldığı iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. A. A. isimli mahkum ile birlikte 1/1/2022 tarihinde Kayseri 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan halihazırda barındırıldıkları Aksaray T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna güvenlik amaçlı nakledildiklerini,

b. LGBTİ birey olduğunu, kendilerine Aksaray T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda LGBTİ koğuşunun bulunduğu söylendiğini ancak tek kişilik hücrede iki kişi kaldıklarını,

c. Epilepsi ve astım hastalığı olduğunu, haftada 2-3 defa bayıldığını,

ç. Bursa Şehir Hastanesi tarafından adına düzenlenen 15/10/2020 tarihli durum bildirir sağlık raporunda "*Cinsel kemik bozukluğu olan şahsın cezasını hücrede çekmesi uygun değildir, trans koğuşu olan en yakın ceza infaz kurumunda cezasının infaz edilmesi uygundur, R tipi ceza infaz kurumuna nakli gerekmez.*" ifadeleri uyarınca hücrede kalamaz raporunun bulunduğu, bulunduğu odanın küçük olduğunu ve fiziki imkanların kısıtlı olduğunu, konu ile ilgili Kurum İdaresine başvuru yapmasına rağmen olumsuz tutulma koşullarında herhangi bir iyileştirme yapılmadığını,

d. İnfaz ve koruma memurları tarafından tutanak tutma tehdidinde maruz kaldığını iddia ederek havalandırma alanı olan bir koğuşa yerleştirilmeyi veya LGBTİ koğuşu bulunan bir ceza infaz kurumuna nakledilmeyi talep etmektedir.

3. Muhatap Akhisar T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın 21/1/2022 tarihinde Kayseri 2 No.lu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan asayiş ve güvenlik nedeniyle, A. A. isimli hükümlünün ise 4/1/2022 tarihinde Nevşehir E Tipi Kapalı Ceza İnfaz

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Kurumundan asayiş ve güvenlik nedeniyle Akhisar T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildikleri,

b. Başvuranın hücrede kalamaz raporunun bulunduğu ancak Eskişehir Şehir Hastanesi tarafından düzenlenen 15/8/2019 tarihli ve ... sayılı Sağlık Kurulu raporunda *"Tek kişilik hücrede kalması psikiyatrik açıdan uygun değildir. Diğer mahkumlarla temasın olmayacağı bir koşulda kalabilir."* şeklinde görüş bildirildiği,

c. Kurumda LGBTİ bireylerin kalmış olduğu çoklu koşulun bulunmaması nedeniyle başvuranın kendisiyle cinsel yönelimi aynı olan A. A. isimli hükümlü ile birlikte tek kişilik odaya yerleştirildiği,

ç. Başvuranın 21/1/2022-12/6/2022 tarihleri arasında hastalıklarına ilişkin tedavilerinin titizlikle takip edildiği,

d. Başvuran hakkında Disiplin Kurulu Başkanlığı tarafından *"Kurumda korku, kaygı veya panik yaratabilecek biçimde söz söylemek veya davranışta bulunmak"* ve *"Kurum görevlilerine karşı uygunsuz söz sarfetmek veya davranışta bulunmak"* eylemlerinden dolayı iki kez disiplin cezası verildiği,

e. Başvuranın 12/6/2022 tarihinde sağlık durumu nedeniyle Maltepe 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği,

f. Kurumda 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 2'nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan *"Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazına ilişkin kurallar hükümlülerin ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, doğum, felsefi inanç, millî veya sosyal köken ve siyasi veya diğer fikir yahut düşünceleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konumları yönünden ayırım yapılmaksızın ve hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın uygulanır."* hükmü uyarınca hiçbir kimseye ayrıcalık tanınmaksızın, hakkaniyet içerisinde, Kurum imkanları dahilinde adil davranıldığı ve kötü muamele ve işkence uygulamasının söz konusu olmadığı belirtilmiştir.

4. Başvuran tarafından muhatap Kurumun görüş yazısına cevap verilmemiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın *"Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı"* başlıklı 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası şöyledir:

"Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz."

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumumuzun *"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"* ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in *"Karar Türleri"* başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının

korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

9. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

10. Cezaevlerinde özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin, tutuldukları alanların devletin kontrolü altındaki özel alanlar olması, devletin hem bu kurumda bulunanların güvenliklerinin korunması hem de düzen ve disiplini tesis etme yükümlülüğünün bulunmasının sonucu olarak bu kişilerin sosyal ilişkilerinin ve dış dünya ile iletişimlerinin sınırlandırılması kaçınılmaz olacaktır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine (AİHM) göre, suçun önlenmesi ve disiplinin sağlanması gibi cezaevinde güvenliğin sağlanmasına yönelik kabul edilebilir makul gerekliliklerin olması durumunda mahpusların sahip oldukları haklar sınırlanabilmektedir (AİHM, *Silver ve Diğerleri/Birleşik Krallık*, B. No: 5947/72, 6205/73, 7052/75, 7061/75, 7107/75, 7113/75, 7136/75, 25/3/1983).

11. Kişilerin özgürlüğünden mahrum bırakıldığı yerlerde kötü muamele olarak kabul edilebilecek hususların farklı şekillerde tezahür etmesi mümkündür. Bunlar ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir. Bu nedenle mahpuslar için bir ceza infaz kurumundaki yaşam tüm yönleriyle değerlendirilmelidir. Ceza infaz kurumlarındaki yaşam, mahpuslara sunulan aktivitelerin genişliğinden mahpuslar ve ceza infaz görevlileri arasındaki ilişkilerin genel durumuna kadar geniş bir alanda değerlendirilmelidir (Anayasa Mahkemesi (AYM), *Turan Günana*, B. No: 2013/3550, 19/11/2014, para. 37).

12. Her türlü muamele, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (AİHS)'nin 3'üncü maddesi anlamında kötü muamele kapsamına girmemektedir. AİHM ve AYM, muamelenin 3'üncü madde kapsamına girebilmesi için belirli bir asgari şiddet düzeyine ulaşması gerektiğini belirtmektedir. Asgari şiddet düzeyinin her somut olayda ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Belirli bir durumda failin veya mağdurun durumu dikkate alınarak asgari eşiğe ulaşmadığı tespit edilebilecek bir muamele benzer bir durumda yine aynı açılardan değerlendirilmesi neticesinde somut olayın koşullarında asgari eşiği geçtiği yönünde değerlendirilebilir (AİHM, *Cruz Varas ve Diğerleri/İsveç*, B. No: 15576/89, 20/3/1991, para. 83).

13. AİHM, bir iddianın kanıtlanması hususunda yeterli ölçüde sağlam, kesin ve aralarında çelişki olmayan çıkarımların ve aynı derecede çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasını aramıştır (AİHM, *İrlanda-Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 10/9/2018, para. 161). AİHM, bir kötü muamelenin Sözleşme'nin 3'üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini; bu asgari seviyenin göreceli olduğunu; vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid/Belçika*, B. No: 23380/09, 28/9/2015, para. 86).

14. AİHM, cezaevi yönetiminin başvuranın vücut bütünlüğüne saldırı riski bulunduğuna yönelik kaygılarını dikkate almaktadır. "*Şüphesiz, başvuranın diğer tutuklularla birlikte tutulduğunda maruz kaldığı ve bizzat kendisinin şikâyetçi olduğu sindirme ve taciz eylemleri düşünüldüğünde, bu endişeler tamamen temelsiz değildir. Bununla birlikte, bu endişeler başvuruyu korumak için bazı güvenlik tedbirlerinin alınmasını gerekli kılsa dahi, başvuranın cezaevi topluluğundan tamamen dışlanması haklı göstermeye yetmez.*" (AİHM, *X/Türkiye*, B. No: 24626/09, 2012, para. 42).

15. Başvuran tek kişilik odada iki kişi kaldıklarını, odanın fiziki olarak yetersiz olduğunu, epilepsi hastalığı olması nedeniyle haftada 2-3 kez bayıldığını, hücrede kalamaz raporu bulunmasına rağmen tek kişilik odada tutulmasının kendisi için hayati tehlike arz ettiğini iddia etmiştir. Muhatap Kurum tarafından Kurumumuza iletilen cevabi yazı ekinde sunulan Eskişehir Şehir Hastanesinin 15/8/2019 tarihli Sağlık Kurulu raporunda *"Psikiyatrik değerlendirmede başvuranın anksiyete bozukluğu tanısının mevcut olduğu, düzenli ilaç kullanımının olmadığı, evvelki sağlık raporlarında cinsel kimlik bozukluğu tanısının mevcut olduğu, hücre cezasını infaz ettiği sırada diğer mahkumlar tarafından sözlü tacize uğradığı, bu nedenle tekli hücrede kalmasının psikiyatrik açıdan uygun olmadığı, diğer mahkumlarla temasın olmayacağı bir koşulda kalabileceği"* kaydedilmiştir. Bu kapsamda başvuranın diğer mahkumlarla temasının az olmasının sağlanması ve yalnız kalmasının da önüne geçilmesi adına başvuran ile aynı cinsel yönelime sahip bir diğer mahkumla birlikte aynı koşulda tutulduğu anlaşılmıştır.

16. Muhatap Kurum tarafından başvuranın bulunduğu tek kişilik odanın ortak alanının 12,11 metrekare (m²) olduğu, lavabonun bulunduğu alanın ise 2,70 m² olduğu, odada ranza, battaniye, nevresim takımı, masa, sandalye, yemek tabağı, yemek kaşığı, elbise dolabının standart olarak bulunduğu, başvuranın günde 1 saat olacak şekilde 67,67 m² olan havalandırma alanına çıkma hakkının bulunduğu belirtilmiştir. CPT tarafından 1990'lı yıllarda geliştirilen "pratik kural" a göre bir mahkuma bir odada sağlanması gereken asgari yaşam alanı tek kişilik odada 6 m² yaşam alanı, çok kişilik odada için mahkum başına 4 m² yaşam alanı olarak belirlenmiştir (Ceza infaz kurumlarında mahkum başına düşen yaşam alanı: CPT standartları, CPT/Inf (2015) 44, para. 9). Buna göre başvuranın barındırıldığı odanın büyüklüğünün uluslararası standartlara uygun olduğu görülmektedir.

17. Başvuran adına Bursa Şehir Hastanesi tarafından düzenlenen durum bildirir raporunda başvuranın hücrede kalmasının uygun olmadığı değerlendirilmiştir. Başvuranın barındırıldığı odanın hücre cezası uygulanan oda olmadığı, odada iki kişi barındırıldığı, başvuranın günde 1 saat olmak üzere havalandırma alanına çıkma hakkının bulunduğu anlaşılmıştır.

18. Başvuranın sağlık sorunları yaşadığı iddiasıyla ilgili olarak muhatap Kurum tarafından Kurumumuza iletilen cevabi yazı ve ekleri incelendiğinde; başvuranın sağlık sorunları sebebiyle 15/3/2022 ile 7/6/2022 tarihleri arasında 11 kez Aksaray Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi acil polikliniği ile ilgili sağlık kuruluşlarına sevk edildiği ve muayene olmasının ardından reçete düzenlendiği görülmüştür. Başvuranın sağlık sorunları yaşadığı, muhatap Kurum İdaresi tarafından da başvuranın sağlık durumunun takip edildiği ve hastaneye sevk edildiği anlaşılmıştır.

19. Başvuru kapsamında incelenen belgelerden; başvuranın 30/3/2022 tarihinde cinsel yönelimiyle ilgili Kayseri Şehir Hastanesi Plastik Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi Bölümüne sevk edildiği, cinsiyet değiştirme ameliyatı öncesinde gerekli tedavilerinin gerçekleştirilmesinin sağlandığı görülmektedir. Başvuran adına düzenlenen 25/4/2022 tarihli Aksaray Eğitim ve Araştırma Hastanesi Sağlık Kurulu Raporunda *"18/1/2017 tarihli 19 Mayıs Üniversitesi Psikiyatri heyet sonucuna göre hastanın cinsel kimlik bozukluğu olduğu teyit edilmiştir. Farklı üniversite hastanelerinde cinsiyet değişikliği operasyonu için hormon tedavisi ve psikiyatri takipleri devam etmiştir. Bu şartlarda hastanın tedavisinin devamı ve ameliyatı için daha öncesinden de takip ve tedavisinin gerçekleştiği Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesinde tedavisinin devamı adına yakın bir ceza infaz kurumuna nakli uygundur."* şeklinde değerlendirme mevcuttur.

20. Bu kapsamda Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından başvuranın özel durumu dikkate alınarak 12/6/2022 tarihinde sağlık durumu gerekçesiyle Maltepe 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledilmiştir. Bu bağlamda, başvuranın Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesine yakın bir

ceza infaz kurumuna nakledildiği anlaşılmaktadır.

21. Başvuranın infaz ve koruma memurları tarafından tutanak tutma tehdidine maruz kaldığı iddialarına ilişkin olarak; Aksaray T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu M¼d¼rl¼đ¼ Disiplin Kurulu Başkanlığının 22/4/2022 tarihli ceza verme kararı incelendiğinde; "Kurumumuzda 11/4/2022 tarihinde saat 04:30 sıralarında ... numaralı odada kalmakta olan h¼k¼ml¼ H. A.'nın diğer koğuşlara hitaben 'adam öld¼r¼yorlar, kapılara vurun, niye sesinizi ıkarmıyorsunuz.' şeklinde seslerin gelmesi üzerine odaya gidildiği, ne olduğu sorulduğunda koğuşta kalan h¼k¼ml¼ H. A. 'o savcı buraya gelecek, siz burada adam öld¼r¼yorsunuz, siz bize bakmıyorsunuz.' diyerek koğuş içerisinde bulunan cam bardağı kırıp, cam parçalarıyla sol koluna çizikler atarak kendine zarar verdiği, 112 acil servis ekibi tarafından tedavisinin yapıldığı" şeklinde tutanak tutulduğu, ardından yapılan değerlendirme kapsamında başvurana disiplin cezası verildiği anlaşılmıştır. Ayrıca Aksaray T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu tarafından başvuran adına d¼zenlenen 11/4/2022 tarihli raporda "Yapılan fiziki muayenede darp cebir izine rastlanmamıştır." değerlendirmesi yapılmıştır. Aynı g¼n Aksaray Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi acil polikliniğine sevk edilen başvuranın y¼zeyssel sıyrıklarının mevcut olduğu belirtilmiş olup tedavisi gerçekleştirilmiştir. Tutulan tutanak ve hekim raporundaki olgulardan, s¼z konusu sıyrıkların sebebinin başvuranın kırdığı cam bardakla kendisine zarar vermesi olduğu anlaşılmaktadır.

22. Sonuç olarak; ceza infaz kurumundaki tutulma koşulları bir b¼t¼n olarak değerlendirildiğinde, yukarıda açıklanan nedenlerle başvuradaki iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı, bu çerçevede k¼t¼ muamele yasağının ihlal edilmediği kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvuruda K¼T¼ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 g¼n içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

4/7/2024 tarihinde, Saffet BALIN'ın karşı oyuyla OY ÇOKLUĞUYLA, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alişan TİRYAKI
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERT¼RK
¼ye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
¼ye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Ek: 2024/595 H. A. Kararı Saffet BALIN Karşı Oyu (1 Sayfa)

16.07.2024

KARŞI OY GEREKÇESİ

Karar Adı : H. A.
Karar Numarası : 2024/595

6701 sayılı Kanun'un 18'inci maddesinin birinci fıkrası "*Kurum, başvuruları ve resen yaptığı incelemeleri başvuru ve resen inceleme kararı tarihinden itibaren en geç üç ay içinde sonuçlandırır. Bu süre, Başkan tarafından bir defaya mahsus olmak üzere en fazla üç ay uzatılabilir.*" hükmünü haizdir. İlgili hüküm uyarınca başvuruların incelenmesi ve karara bağlanması için belirlenen sürenin azami olarak altı ay olduğu açıktır.

Somut başvuruda, yukarıda yer verilen normatif düzenlemedeki azami süreye uyulmadığı görülmektedir. Kurumumuzun insan kaynağı ile beraber değerlendirildiğinde mevcut durumdaki olağan dışı gecikmenin makul görülebilmesi mümkün değildir. Kaldı ki aynı dönemde Kurumun insan kaynağının "tali" olarak değerlendirilebilecek faaliyetlere kanalize edildiği görülmektedir. Bu durum Kurumun insan kaynağının etkili ve verimli olarak kullanılamaması ve iş akış takiplerinin düzenli olarak yapılamamasının olağan sonucudur.

Mücbir sebepler hariç olmak üzere başvuruların öngörülen yasal sürede sunulmamasında sorumluluğu olan personel hakkında gerekli tahkikatın da yapılması gerektiği şerhiyle birlikte yukarıda sıralanan gerekçelerle sayın çoğunluğun görüşüne iştirak edilememiştir.

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu:

Adres: Mithatpaşa Cad. No: 52 06420 Kızılay-ANKARA

Telefon No : 4227800 Fax No : 4227899

e-Posta : / Kep Adresi : tihek@hs01.kep.tr

İnternet Adresi : <http://www.tihek.gov.tr/>